

# FORMOVÁNÍ OSOBNOSTI MANAŽERA V AGRÁRNÍCH SOUVISLOSTECH EVROPSKÉ INTEGRACE

Růžena Krninská

Jihočeská univerzita, zemědělská fakulta, České Budějovice

## Úvod:

V tomto příspěvku se pokusím o nový zorný úhel pohledu na danou problematiku, založený na širším a celostnějším přístupu, který souvisí s odklonem od zaměření ryze kauzálně deterministického s použitím induktivně experimentálních postupů, kdy jsou zkoumané skutečnosti podrobeny především dokonalé analýze a za tímto účelem někdy i vyčleňovány ze širších souvislostí.

V holistickém pojetí není nalezení kauzality (příčinnosti) cílem. Celostní přístup nekončí u zodpovězení otázky "proč", ale důležitější je řešení vztahových přístupů - "jak" se věci dějí v kontextu mikrosvěta (př. lidského jedince) a celku - makrosvěta (biosféry).

Nalezení souvislostí působících na formování osobnosti manažera na těchto čtyřech polích - psychologickém, sociologickém, ekonomickém a biosférickém je možné uskutečnit na rovině obecně platné, následně aplikovatelné s ohledem na konkrétní problematiku do příslušných agrárních souvislostí evropské integrace.

## Psychologický rozměr formování manažera

Tato orientace na holistické (celostní) pojetí pronikla do vědy nejprve ve fyzice, která jako první opustila deterministické pojetí přírodních zákonů - tzv. Descartevsko-Newtonovské paradigma (vesmír je gigantický stroj - potom shluk atomů) a nahradila je přístupy vycházejícími z Heisenbergovy kvantové fyziky, Einsteinovy teorie relativity aj. (CAPRA, 1992). Stále zřetelnější orientace na holistické pojetí (v podstatě hmoty do určité míry souvisí vše se vším) proniklo i do biologie (NEUBAUER, 1992 a SHELDRYKE, 1994), medicíny, psychoterapie (BAŠTECKÝ, ŠAVLÍK, ŠIMEK, 1993) atd. Také je daleko výstižnější pro psychologii, sociologii a všude tam, kde se setkáváme s živými systémy.

Nástupem postmoderní systémové metodologie se začíná prosazovat chápání lidského organismu jako jednotného psychologického celku, ruší se karteziánský rozpor mezi hmotou a duší (BOHM, 1992). Pro nástup tohoto směru v psychologii byl odrazovým můstkem JUNGŮV přínos založený na zkušenostech a jim odpovídajících pojmech, jako je sebepoznávací proces vedoucí k "individuaci" (JACOB, 1992).

V tomto procesu obrácení se do vlastního nitra dochází k vyrovnání se s osobním nevědomím až k nalezení skutečného "JÁ" lidské bytosti, jeho zakotvení v lidském vědomí i časoprostorové návaznosti na kolektivní nevědomí (HALÍK, 1993).

Má-li tedy vstoupit jedinec do optimálního kontaktu s nevědomím, musí vstoupit na cestu sebepoznávání. Sebepoznání má pozitivní a konstruktivní tendenci - je to zájem obecný a vyjadřuje naši příbuznost se vším, co je živé. Jde o snahu porozumět sám sobě, porozumět své povaze a naučit se využívat své přednosti, být schopen uplatnit jedinečnost osobnostních rysů ve společnosti. Cílem není vlastní sebeuspokojení, nýbrž seberealizace (BERNARD, 1992).

Seberealizace jedince nastupuje po harmonizaci vlastního podvědomí, vědomí, nadvědomí. Jinými slovy jedinec by měl do svého materialistického světa reprezentovaného vědomím nechat vstoupit "duši". Podle zakladatele analytické psychologie - G. G. JUNGA (1994) je "duše komplikovanější a nepřístupnější než tělo, je takřikajíc jednou polovinou světa, která existuje, jen pokud je si jí člověk vědom".

Duše přestala být pro dnešního člověka samostatnou autoritou, činitelem, který reálně působí a je tedy skutečností. V naší současnosti převládají dosud "vědecké" představy minulého století o psychických stránkách člověka určovaných pouze tělesnými funkcemi, vedoucí k dlouhodobému podceňování psychické stránky života i k zanedbávání péče o tuto vnitřní duševní "přírodní" energii, toto zanedbávání hrozí zřejmě katastrofou - dnes nejen na poli ekologickém (HANUŠ, 1995). Dokumentem pro tuto tézi je fakt, že každé školou povinné dítě má znalost zákonů Archimedových, Táletových či Euklidových a Pythagorových vět, vyslovených př.n.l., o jejichž platnosti nikdo nepochybuje. Ale myšlenky těchto výše jmenovaných, či jejich současníků, týkající se duše - psyché (nevědomí) jsou u nás stále málem na indexu. Ve světě naopak tyto postmoderní přístupy k člověku jako celku složenému z vědomé a nevědomé stránky jsou využívány i v moderním managementu např. Stephanem R. Coveyem ve středisku vůdcovství, které spolupracuje se

světově známými firmami, protože patří k nejmodernějšímu typu současného managementu v USA.

### Sociologický rozměr formování manažera

Člověka s jeho psychikou a sociálním zaměřením nemůže uspokojit orientace výlučně vědecko-technickým směrem, prezentující pouze vědomou a materiální stránku osobnosti. Opomenutí celostnosti jedince dospělo v současném zaměření evropsko-americké kultury k stádiu, v němž vyhraněný individualismus narazil na své dno - dokonalé odcizení se (BOHM, 1992).

Naproti tomu, vydá-li se člověk na cestu individuace (JUNG, 1994) obrácením se do svého nitra a práce s nevědomými a vědomými stránkami lidské osobnosti, při zachování harmonické celostnosti, dopracuje se ke skutečnému přijetí své vlastní jedinečnosti zároveň se současným uvědoměním si své sounáležitosti s "celkem".

"Celkem" lze rozumět celostnost planety jako součásti vesmíru, řídící se vesmírnými zákony, rovněž tak lze "celkem" rozumět biosféru jako život na planetě řídící se přírodními zákony, ale i lidskou společnost, ke které přísluší člověk svou vědomou sounáležitostí.

Tento sociální aspekt pocitu sounáležitosti s "celkem" se projevuje v japonském pojetí managementu, který je stavěn na tradicích, založených právě na principech tohoto poznání. V japonském managementu jsou jedinečné přednosti osobnosti využívány ve prospěch "celku", jehož úspěšný vývoj se zpětně odrazí i ve prospěch individuality.

Svým způsobem toto souvisí v evropsko-americké civilizaci s vývojem nových typů managementu, př. COWEOVO VŮDCOVSTVÍ - viz výše, které souvisí s návratem etiky do byznysu. Také na mezinárodním semináři Etika a byznys v červnu 1995 v Praze bylo potvrzeno významnými osobnostmi z amerických univerzit, že není dostačující vypracování a zavedení ETICKÉHO KODEXU, v podnicích ale rozhodujícím momentem je vnitřní ztotožnění managementu s těmito etickými pravidly.

### Biosférický rozměr osobnosti manažera

Pojmeme-li člověka jako živou bytost v souvislosti s obecně platnými principy hologramu jako mikrokosmos, ve kterém jsou obsaženy všechny prvky makrokosmu, pak pro

nás makrokosmem bude biosféra nebo i vesmír. A v rámci biosférickém je nutností řídit se přírodními zákony platnými pro vše živé.

Jakmile člověk svými činnostmi zasahuje do přírodních zákonů v rámci jejich platnosti, pak působí ve směru uspořádanosti (snižování entropie) a naopak působením proti směru funkčnosti přírodních zákonů jsou vyvolávány krize a katastrofy (neuspořádanost).

Uvědomění si své sounáležitosti s celkem a působení ve směru uspořádanosti vede zároveň k formování dlouhodobých cílů oproti krátkodobému zisku, což je pro zemědělského manažera podmínkou funkčnosti.

Další podmínkou funkčnosti zemědělce či zemědělského manažera v biosféře je problém identifikace s krajinným prostorem.